

ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

УДК 378.014.3:37.01:004.738.5

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.19177509>

Порівняльний аналіз моделей дистанційної освіти в європейських та українських університетах

Тягнирядно Євгенія Василівна,

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри мовної підготовки,
Одеський державний університет внутрішніх справ,
м. Одеса, Україна, <https://orcid.org/0000-0001-5081-9856>

Абрамов Антон Павлович,

кандидат військових наук, доцент кафедри економіки та фінансового
забезпечення, Інститут логістики та підтримки військ (сил),
Національний університет оборони України,
м. Київ, Україна, <https://orcid.org/0000-0001-8514-6217>

Різак Галина Вікторівна,

кандидат фармацевтичних наук, радник директора
Благодійного Фонду підтримки освіти і науки, науково-технічної та
інноваційної діяльності, м. Ужгород, Україна,
<https://orcid.org/0000-0002-0230-2366>

Прийнято: 05.03.2026 | Опубліковано: 23.03.2026

***Анотація.** Цифрова трансформація суспільного життя й соціально-економічні зміни зумовлюють потребу у впровадженні нових ефективних форм організації освітнього процесу. **Мета статті** – дослідити й*

систематизувати сучасні підходи до організації дистанційного навчання в різних освітніх системах, оцінити їхню технологічну та педагогічну ефективність, а також визначити чинники, що забезпечують успішну адаптацію освітніх моделей до вимог цифрової трансформації вищої освіти. **Методологічну основу** дослідження склав комплекс теоретичних методів (аналіз, синтез, порівняльно-педагогічний і системно-структурний підходи), емпіричних підходів (контент-аналіз документів, дослідження цифрових освітніх платформ, узагальнення педагогічного досвіду) та методів інтерпретаційно-узагальнювального характеру (класифікація, типологізація, порівняльне узагальнення й візуалізація даних). **Результати** порівняльного аналізу засвідчили, що дистанційна освіта в університетах Європи характеризується вищим рівнем системної інституційної інтеграції, розвиненою цифровою інфраструктурою й вираженою студентоцентрованістю освітнього процесу, тоді як в українських закладах вищої освіти вона переважно функціонує як адаптивно-компенсаторний механізм реагування на кризові виклики. Водночас установлено, що обом освітнім просторам притаманні спільні вектори розвитку – інтенсифікація цифровізації, поширення моделей змішаного навчання й послідовне формування цифрових компетентностей суб'єктів освітньої діяльності. **Висновки.** Трансформація освіти в Україні і Європі відбувається в умовах цифровізації, інтернаціоналізації та поширення інформаційно-комунікаційних технологій, що потребує системного й інституалізованого підходу до онлайн-навчання, розвиненої цифрової інфраструктури та ефективних механізмів забезпечення якості освіти. Попри складні соціально-економічні умови українські заклади вищої освіти активно модернізують дистанційні практики, упроваджуючи цифрові платформи, хмарні й аналітичні сервіси, демонструючи спільну з європейськими університетами тенденцію до розвитку змішаних і гібридних моделей навчання.

Ключові слова: онлайн-навчання, гібридні освітні моделі, освітні технології, цифрові платформи, освітні інновації, міжнародний досвід, інтерактивні методи, університетська освіта.

Comparative analysis of distance education models in European and Ukrainian universities

Yevheniia Tiahnyriadno,

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Language Training, Odesa State University of Internal Affairs, Odesa, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0001-5081-9856>

Anton Abramov,

Candidate of Military Sciences, Associate Professor, Department of Economics and Financial Support, The Institute of Logistics and Support of Troops (Forces), The National Defence University of Ukraine, Kyiv, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0001-8514-6217>

Galina Rizak,

Candidate of Pharmaceutical Sciences, Adviser to the Director of the Charitable Foundation for the Support of Education and Science, Scientific, Technical and Innovative Activities, Uzhhorod, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0002-0230-2366>

Abstract. *The digital transformation of social life and socio-economic changes necessitate the introduction of new, effective forms of organizing the educational process. The **purpose of the article** is to investigate and systematize modern approaches to organizing distance learning across various educational systems, assess their technological and pedagogical effectiveness, and identify*

*factors that ensure the successful adaptation of educational models to the requirements of the digital transformation of higher education. The **methodological basis** of the study was a set of theoretical methods (analysis, synthesis, comparative pedagogical and system-structural approaches), empirical approaches (content analysis of documents, research of digital educational platforms, generalization of pedagogical experience) and methods of an interpretative and generalizing nature (classification, typology, comparative generalization and visualization of data). The **results** of the comparative analysis showed that distance education in European universities is characterized by a higher level of systemic institutional integration, a developed digital infrastructure, and a pronounced student-centeredness of the educational process, whereas in Ukrainian higher education institutions, it mainly functions as an adaptive and compensatory mechanism for responding to crisis challenges. At the same time, it was established that common development vectors are inherent in both educational spaces: the intensification of digitalization, the spread of blended learning models, and the consistent development of digital competencies within educational entities. **Conclusions.** The transformation of education in Ukraine and Europe is taking place in the context of digitalization, internationalization, and the spread of information and communication technologies, which require a systematic, institutionalized approach to online learning, a robust digital infrastructure, and effective mechanisms to ensure the quality of education. Despite difficult socio-economic conditions, Ukrainian higher education institutions are actively modernizing distance learning practices by implementing digital platforms, cloud services, and analytical tools, aligning with a common trend among European universities towards the development of blended and hybrid learning models.*

Keywords: *online learning, hybrid educational models, educational technologies, digital platforms, educational innovations, international experience, interactive methods, university education.*

Поставлення проблеми. У сучасному глобалізованому освітньому просторі дистанційне навчання трансформується з альтернативної форми організації освітнього процесу в стратегічний інструмент забезпечення доступності, інклюзивності й адаптивності освіти. У контексті цифрової трансформації вищої освіти дистанційний формат функціонує як комплексний соціально-педагогічний і технологічний механізм, що сприяє диверсифікації освітніх моделей, індивідуалізації навчальних траєкторій та підвищенню гнучкості освітньої взаємодії. Його потенціал зростає завдяки активній інтеграції цифрових платформ, систем управління навчанням і масових відкритих онлайн-курсів.

Емпіричні дослідження дистанційних освітніх моделей у європейських університетах показують, що ефективне впровадження онлайн-навчання потребує комплексної інтеграції педагогічних, технологічних та організаційних компонентів, зокрема впровадження алгоритмічних інструментів для персоналізації освітнього процесу, використання гібридних моделей навчання, цифрових платформ для управління курсами та систем моніторингу й оцінювання академічних результатів студентів.

Порівняльний аналіз моделей дистанційного навчання, які застосовуються в європейських університетах, і практик українських закладів вищої освіти (ЗВО) дозволяє ідентифікувати ефективні педагогічно-технологічні підходи, визначити ключові виклики й сформулювати обґрунтовані рекомендації щодо модернізації системи освіти в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Технологічні зрушення стимулюють активне вивчення організаційних моделей та інновацій, що впроваджуються в освітній процес. За словами І. Мірчука та О. Зеленої, структура сучасної дистанційної освіти формується завдяки інтеграції цифрових технологій і глобальних платформ, що сприяє розвитку інноваційних, інклюзивних та демократичних освітніх екосистем [1].

Науковці С. Богославський, А. Юрченко й О. Семеніхіна наголошують на необхідності системного підходу до цифровізації освіти, стверджуючи, що успіх дистанційного навчання залежить від поєднання нормативної бази, інфраструктури, ІТ-технологій і педагогічних стратегій у єдину модель розвитку ЗВО [2]. Дослідниця Н. Новікова також указує, що системний підхід до цифровізації вищої освіти має охоплювати розвиток управлінської, педагогічної й організаційної культури в університетах [3]. Тоді як М. Криштанович розглядає дистанційну освіту як значущий механізм модернізації системи вищої освіти, що сприяє впровадженню інноваційних педагогічних підходів, розширює доступність освітніх можливостей, забезпечує індивідуалізацію освітнього процесу й підсилює конкурентоспроможність університетів у глобальному освітньому просторі [4]. Науковці Ю. Крилова-Грек і М. Шишкіна у своєму дослідженні доводять, що інтеграція інформаційно-комунікаційних технологій у дистанційне навчання під час карантинних обмежень дозволила забезпечити безперервність освітнього процесу, розширила доступ здобувачів освіти до ресурсів і підвищила гнучкість та адаптивність національної системи вищої освіти [5]. Зі свого боку В. Шевченко зазначає, що під час війни українські ЗВО впроваджують гнучкі цифрові моделі дистанційного навчання, акцентуючи на внутрішній стійкості й адаптивності, на відміну від європейських університетів зі стандартизованими платформами та міждержавною інтеграцією [6]. У роботі А. Сербенівської й О. Ігнат'єва аналізуються специфічні аспекти формування системи управління змінами в ЗВО, із наголосом на важливості впровадження сучасних моделей управління [7]. Автори І. Шевчук та А. Шевчук дослідили виклики, з якими зіткнулася система вищої освіти в умовах повномасштабної війни, акцентуючи на питаннях цифрової трансформації вищої освіти, забезпеченні доступу до навчання й гарантуванні безпеки освітнього процесу [8].

Дослідниці М. Гриньова (M. Grynova) та Л. Хоменко (L. Khomenko) аналізують різні інструменти цифрової трансформації у вищій освіті, оцінюючи їхню здатність забезпечувати гнучкі підходи до навчання, стимулювати автономію студентів і підтримувати розвиток адаптивних онлайн-платформ відповідно до європейських стандартів [9]. Науковиця В. Белова аналізує особливості впровадження дистанційного навчання в європейських університетах, зокрема інтеграційну здатність систем, національні й універсальні особливості платформ, а також правові, організаційні та методичні механізми їхнього функціонування [10].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Попри широкий спектр досліджень у сфері дистанційної освіти, деякі важливі питання особливостей організації освітнього процесу в університетах України і Європи залишаються недостатньо висвітленими. Зокрема, більшість наявних робіт зосереджена переважно на загальних характеристиках цифрових та інформаційно-комунікаційних платформ, базових методичних підходах до організації навчального процесу й рівні впровадження електронних освітніх ресурсів. Водночас недостатньо уваги приділено комплексному аналізу ефективності гібридних моделей навчання, що поєднують синхронні й асинхронні формати взаємодії учасників освітнього процесу, а також оцінці впливу інноваційних цифрових стратегій на академічну успішність студентів у різноманітних освітніх контекстах.

Крім того, істотна прогалина – відсутність системних порівняльних досліджень, присвячених нормативно-правовому забезпеченню дистанційного навчання й методичному супроводу освітніх програм. Недостатньо уваги також приділено розвитку підходів до формування цифрової й педагогічної компетентностей викладачів у процесі організації дистанційного та змішаного навчання в Україні й країнах Європейського Союзу. Зазначене обумовлює необхідність мультидисциплінарного аналізу

моделей дистанційної освіти з урахуванням технологічних, педагогічних, організаційних і соціокультурних аспектів, що дозволить сформувати ефективні стратегії трансформації освітніх процесів в умовах глобалізації й цифровізації.

Формулювання цілей статті (поставлення завдання). Мета статті – дослідити й систематизувати сучасні підходи до організації дистанційного навчання в різних освітніх контекстах, оцінити їхню технологічну та педагогічну ефективність, а також визначити чинники, що забезпечують успішну адаптацію освітніх моделей до вимог цифрової трансформації вищої освіти.

Завдання:

1. Систематизувати й охарактеризувати основні моделі дистанційного навчання, що застосовуються в європейських та українських ЗВО.
2. Провести порівняльний аналіз ефективності різних моделей дистанційної освіти.
3. Розробити практичні рекомендації з удосконалення й адаптації дистанційних освітніх моделей в українських ЗВО з урахуванням європейського досвіду.

Виклад основного матеріалу дослідження. На сьогодні вища освіта характеризується активною цифровою трансформацією освітнього середовища, що стимулює широке впровадження дистанційних форм навчання в практику ЗВО різних країн. Особливого значення ця тенденція набуває в контексті глобальних викликів, як-от пандемія COVID-19 і воєнні події в Україні, які зумовили необхідність оперативного переходу на онлайн-формати навчання й переосмислення традиційних педагогічних стратегій. Однак дистанційна освіта – не лише альтернативний спосіб організації освітнього процесу, а й цілісна педагогічна система, що об'єднує інформаційно-комунікаційні технології, інноваційні дидактичні підходи,

цифрові платформи та нові моделі взаємодії між учасниками освітнього процесу [11].

Аналіз сучасного науково-педагогічного дискурсу свідчить, що вибір моделі дистанційного навчання визначається сукупністю взаємопов'язаних чинників, основні серед яких – дидактична мета освітньої програми, рівень цифрової інфраструктури ЗВО, сформованість цифрових компетентностей учасників освітнього процесу, ступінь автономності здобувачів освіти й специфіка педагогічної комунікації. Водночас у практиці європейських та українських університетів спостерігається концептуальна близькість типологій дистанційного навчання, що різняться переважно інтенсивністю інтеграції інформаційно-комунікаційних технологій, рівнем педагогічної інноваційності й реалізацією студентоцентрованого підходу.

Сьогодні реалізується кілька моделей організації освітнього процесу: самостійна (асинхронна), синхронна (віртуально-аудиторна), змішана, партнерська, автономні дистанційні освітні системи, а також хмарно-орієнтована й мультимедійна. У дистанційному режимі вони різняться структурою взаємодії здобувачів освіти й викладачів, рівнем інтерактивності, використанням технологічних платформ, швидкістю зворотного зв'язку та ступенем автономії навчального процесу.

Асинхронне навчання – це формат організації освітнього процесу, за якого навчальні матеріали й завдання доступні студенту для опрацювання в будь-який зручний для нього час, без одночасної участі викладача та групи. Воно базується на індивідуальному темпі й саморегуляції: здобувачі освіти самостійно опановують матеріал через системи управління навчанням (Learning Management System, LMS), відеолекції та цифрові курси з автоматизованим контролем. Ця модель передбачає високу автономію здобувачів, мінімальну кількість онлайн-зустрічей і часто застосовується в екстернаті або для виконання дослідницьких робіт [12].

Синхронна (віртуально-аудиторна) модель реалізує принцип телеприсутності й забезпечує інтерактивну педагогічну взаємодію в режимі реального часу. Онлайн-лекції, семінари, воркшопи й консультації здійснюються за допомогою відеоконференцплатформ, цифрових дошок і сервісів колаборативної роботи. Дидактично модель відтворює структуру традиційного аудиторного заняття, однак розширює можливості інтерактивності через використання опитувань, чат-комунікації та спільного редагування контенту. У європейських університетах вона часто концептуалізується як складник феномену «віртуального кампусу», де створюється цілісне середовище для навчання, взаємодії й академічної підтримки здобувачів освіти, максимально наближене до фізичної присутності [13]. Модель ефективна для розвитку комунікативних навичок, групової роботи й миттєвого зворотного зв'язку, що робить її важливим складником сучасних дистанційних освітніх стратегій.

Змішана (blended learning) модель репрезентує інтегративний формат, що поєднує онлайн- та офлайн-активності, синхронні й асинхронні форми взаємодії. Її теоретична основа – конструктивістська й конективістська педагогічні парадигми, які передбачають активну роль здобувача в створенні знань. Змішане навчання забезпечує гармонійне поєднання цифрової автономії студентів і підтримки викладача завдяки високій інтерактивності, що сприяє розвитку критичного мислення та глибшому засвоєнню навчального матеріалу. Освітні практики демонструють, що така модель позитивно впливає на академічну успішність та стимулює навчальну мотивацію завдяки різноманітності освітніх форм і методів.

Модель партнерської взаємодії університетів базується на принципах відкритої освіти, мобільності й спільної розробки курсів. У Європі вона реалізується через цифрові консорціуми й онлайн-програми, що забезпечують

транснаціоналізацію навчання. В Україні аналогічну роль виконують програми академічного обміну й міжуніверситетського співробітництва [14].

Модель автономних дистанційних освітніх систем функціонує в межах повністю цифровізованого освітнього середовища, де всі етапи освітнього процесу – від створення контенту до підсумкового оцінювання – реалізуються онлайн. Вона корелює з концепціями відкритої, безперервної освіти протягом життя, забезпечуючи гнучкість освітніх траєкторій і доступність навчання для різних соціальних груп. Дидактично модель характеризується високим рівнем автоматизації управління навчанням і використанням аналітики освітніх даних та адаптивних систем оцінювання.

Хмарно-орієнтована й мультимедійна модель відображає сучасний етап цифрової трансформації освіти та базується на застосуванні хмарних сервісів, віртуальних лабораторій, симуляторів, інтерактивних модулів і мультимедійних освітніх ресурсів. Вона сприяє персоналізації навчання, формуванню практико-орієнтованих компетентностей і розвитку цифрової грамотності здобувачів освіти, забезпечуючи гнучкість доступу до освітніх матеріалів та можливість колективної роботи у віртуальному середовищі. Використання мультимедійних технологій підвищує когнітивну залученість студентів, активізуючи візуально-аудіальні канали сприйняття інформації [15].

Узагальнення підходів, що реалізуються в європейських та українських закладах освіти під час упровадження різних форм дистанційного навчання, наведено в табл. 1.

Таблиця 1

Порівняння підходів до впровадження моделей дистанційного навчання (Європа – Україна).

Модель дистанційного навчання	Європейські заклади освіти	Українські заклади освіти
Самостійна (асинхронна)	Фокус на саморегульованому навчанні, мікролернінгу й модульних цифрових курсах;	Здійснюється через LMS і відеокурси, часто з елементами екстернату; обмежена цифрова

Модель дистанційного навчання	Європейські заклади освіти	Українські заклади освіти
	використання LMS, формульованого оцінювання та аналітики даних	інфраструктура інколи знижує автоматизацію моніторингу
<i>Синхронна (віртуально- аудиторна)</i>	Концепція «віртуального кампусу», активне використання інтерактивних сервісів, цифрових дошок, колаборативних платформ; високий рівень інтерактивності	Найчастіше відтворює класичну лекційно-семінарську структуру у форматі відеоконференцій; рівень інтерактивності поступово зростає, проте значною мірою визначається технічними можливостями й цифровою грамотністю учасників
<i>Змішана (blended learning)</i>	Сучасний стандарт вищої освіти, що ґрунтується на конструктивістському підході, поєднує гнучке використання онлайн- та офлайн-форм навчання й передбачає індивідуалізацію освітніх маршрутів	Широко використовується після пандемії та в умовах війни, зберігаючи значну частку синхронної взаємодії й педагогічного супроводу
<i>Партнерська (мережева)</i>	Міжуніверситетські онлайн- програми, цифрові консорціуми, спільні магістерські курси, взаємне визнання результатів навчання	Реалізується через відкриті онлайн-курси, академічні обміни й національні освітні платформи; мережевість розвивається інституціоналізовано
<i>Автономні дистанційні освітні системи</i>	Цифрові університети й онлайн- курси з адаптивним оцінюванням, освітньою аналітикою та підтримкою безперервного навчання	Застосовується як окремі онлайн- курси; повна автономія обмежена наявними нормативними актами, академічними стандартами й наявними ресурсами (технічними, кадровими, фінансовими)
<i>Хмарно- орієнтована й мультимедійна</i>	Системне використання хмарних сервісів, VR-/AR-симуляцій, віртуальних лабораторій, персоналізованих освітніх середовищ	Активне впровадження хмарних платформ і мультимедіа, особливо в змішаному навчанні; VR/AR та віртуальні лабораторії застосовуються фрагментарно

Джерело: розробка авторів на основі [11–15]

Таким чином, представлені дані дозволяють зробити висновок, що європейські моделі дистанційного навчання вирізняються вищим рівнем інституційної зрілості, широкою технологічною інтеграцією та глибоким упровадженням студентоцентрованого підходу. В українській практиці

простежується концептуальна близькість типологій, проте її особливості обумовлені нерівномірним розвитком цифрової інфраструктури, адаптацією до кризових обставин і перевагою змішаних форматів як найгнучкіших із педагогічного й організаційного погляду.

Оцінювання ефективності моделей дистанційної освіти в Україні та Європі передбачає комплексний аналітичний підхід, що враховує як педагогічні, так і технологічні аспекти. Європейські практики ґрунтуються на гуманістичній парадигмі, яка акцентує студентоцентрованість, відкритість і концепцію освіти впродовж життя. Це сприяє переходу від традиційного репродуктивного навчання до конструктивістського підходу, де головну роль відіграє автономія студента й розвиток його метакомпетентностей [16]. Ефективність дистанційного навчання в цьому контексті забезпечується інтеграцією модульно-кредитної структури освітніх програм, компетентнісно орієнтованого підходу, академічної мобільності й інституційної автономії.

В українських університетах ці орієнтири відображаються в компетентнісній моделі підготовки фахівців, однак їх реалізація ускладнюється через нерівномірний розвиток цифрової інфраструктури ЗВО й складні умови соціопсихологічної нестабільності внаслідок тривалого воєнного конфлікту. Це визначає потребу в розвитку освітньої резильєнтності, інклюзивності й системного психолого-педагогічного супроводу здобувачів вищої освіти.

Якість педагогічного дизайну дистанційних курсів забезпечується через системність, тьюторство й розвиток проєктних методів і підтримується розвитком цифрової грамотності, упровадженням активних методів навчання та регулярним моніторингом прогресу, що сприяє оптимізації освітніх траєкторій і підвищує стійкість системи до кризових ситуацій [17].

Технологічний компонент дистанційного навчання охоплює програмно-апаратні засоби, комунікаційні платформи й аналітичні інструменти

цифрового середовища, включно з LMS, системами відеоконференцій, хмарними сервісами, learning analytics, цифровими репозитаріями та мультимедійними ресурсами. Європейські університети характеризуються високою технологічною зрілістю завдяки інтегрованим цифровим екосистемам, розвиненій інфраструктурі, стандартам підтримки й інноваційним вирішенням, зокрема використанню штучного інтелекту, адаптивних платформ, імерсивних технологій і віртуальних лабораторій. Українська система освіти зараз на етапі активної цифрової трансформації, яка ускладнюється цифровою нерівністю, фрагментарністю інфраструктури, нестабільністю технічних вирішень і недостатньою уніфікацією платформ [18].

Отже, ефективність організації освітнього процесу в дистанційному форматі визначається комплексною взаємодією педагогічних, технологічних та організаційно-управлінських чинників, що забезпечують цілісність системи цифрово опосередкованого навчання (табл. 2). До основних показників результативності дистанційної освіти можна віднести: рівень досягнення програмних результатів навчання, доступність і варіативність освітнього середовища, ступінь інтерактивності взаємодії «суб'єкт–суб'єкт», якість педагогічного дизайну електронних навчальних ресурсів, а також рівень задоволеності учасників освітнього процесу.

Таблиця 2

Ефективність дистанційного освітнього процесу в Україні і Європі

Чинники	Україна	Європа
<i>Педагогічні</i>	Переважають традиційні методики адаптовані для онлайн; обмежене використання інтерактивних стратегій; низька цифрова компетентність викладачів; обмежена адаптація освітніх програм до онлайн-формату; часткове впровадження проблемно-орієнтованого навчання;	Використання активних, інтерактивних та індивідуалізованих методик; постійна професійна підготовка викладачів; повна адаптація ОП під онлайн-формат; системне впровадження проблемно-орієнтованого навчання; регулярне надання зворотного зв'язку

Чинники	Україна	Європа
<i>Технологічні</i>	недостатня підтримка зворотного зв'язку	
	Обмежений доступ до сучасних LMS і хмарних платформ; нестабільне інтернет-з'єднання; часткова цифровізація контенту; обмежена техпідтримка; обмежені заходи кібербезпеки; мінімальний захист персональних даних	Широке впровадження LMS, хмарних вирішень і мультимедійного контенту; високий рівень цифрової інфраструктури; постійна техпідтримка; розвинуті заходи кібербезпеки; надійний захист персональних даних
<i>Організаційно-управлінські</i>	Відсутність єдиних стандартів дистанційного навчання; часткове регулювання; слабка підтримка студентів; недостатня координація між кафедрами/підрозділами; обмежений моніторинг якості освіти	Чіткі стандарти й регламентація дистанційного навчання; системна підтримка студентів; активне управління якістю освіти; скоординована робота між кафедрами/підрозділами; регулярний моніторинг та оцінювання якості освіти

Джерело: узагальнено авторами за [19–22]

Таким чином, за умови належного методичного забезпечення та стабільної технічної інфраструктури дистанційне навчання не поступається якістю традиційному освітньому процесу, водночас забезпечуючи гнучкість і студентоцентрованість. Відставання у впровадженні інноваційних педагогічних практик та обмежений доступ до LMS свідчать про потребу в комплексній модернізації освітнього процесу в українських ЗВО для забезпечення їхньої конкурентоспроможності.

Огляд практик європейських ЗВО дозволяє виокремити головні напрями підвищення ефективності дистанційних і гібридних освітніх моделей в Україні. Зокрема, упровадження інтегрованих платформ LMS із підтримкою адаптивного навчання, аналітикою успішності й системами оцінювання дозволить оптимізувати організацію освітнього процесу в українських ЗВО. Проведення регулярного моніторингу успішності студентів, оцінювання викладацької діяльності й застосування learning analytics дозволять оперативно коригувати освітні стратегії та персоналізувати навчальний процес.

Модернізація навчальних планів із гнучкою структурою курсів, що поєднує синхронні й асинхронні форми, проєктні та проблемно-орієнтовані завдання, використання кейсів і симуляцій сприятиме підвищенню мотивації й залученості здобувачів освіти, забезпечуючи розвиток критичного мислення та практичних компетенцій.

Особливу увагу необхідно приділити систематичному підвищенню кваліфікації викладачів у сфері цифрових технологій, інтерактивних методів навчання й інструментів оцінювання знань. У європейських ЗВО такі програми регулярні й обов'язкові, що забезпечує швидку адаптацію педагогів до змін освітнього середовища. Крім того, треба стимулювати викладачів до участі в міжнародних освітніх проєктах для обміну досвідом та ознайомлення із сучасними практиками.

Важливі також заходи із залучення інвестицій для розвитку цифрової інфраструктури, що зможе забезпечити здобувачам освіти з різних регіонів доступ до високошвидкісного інтернету, сучасного обладнання й електронних ресурсів, що дозволить підвищити ефективність дистанційного навчання.

Також потрібно зміцнювати довіру до онлайн-середовища через розвиток політики захисту персональних даних і заходи кібербезпеки, включно із шифруванням, багатофакторною автентифікацією та аудитами.

Таким чином, комплексне впровадження інтегрованих освітніх платформ, модернізація навчальних програм, підвищення професійної компетентності викладацького складу, розвиток технологічної й інформаційної інфраструктури, а також системне використання аналітичних цифрових інструментів дозволять сформувати основу для ефективної трансформації вищої освіти України відповідно до європейських стандартів.

Висновки. Отже, порівняльний аналіз продемонстрував поступову конвергенцію моделей дистанційної освіти в європейських та українських ЗВО. Установлено, що попри різницю в рівні ресурсного забезпечення й

інституційній зрілості, обидві системи прагнуть до впровадження інноваційних педагогічних практик, персоналізації навчання та розвитку відкритих освітніх екосистем.

Показано, що ефективність дистанційного навчання в європейських закладах освіти визначається структурованістю курсів, інтеграцією сучасних цифрових інструментів, чіткою регламентацією освітнього процесу та активною взаємодією здобувачів освіти й викладачів.

Комплексна модернізація освітнього процесу в українських закладах освіти передбачає розвиток цифрової інфраструктури, розроблення та впровадження інноваційних форм організації освітнього процесу, а також підвищення компетентності викладацького складу, що дозволить підвищити якість вищої освіти завдяки поєднанню методологічної обґрунтованості стратегій, технологічної підтримки й організаційно-педагогічної ефективності.

Список використаних джерел

1. Мірчук І., Зелена О. Якість освіти в умовах дистанційного навчання: порівняльний аналіз за результатами соціологічного опитування. *Актуальні проблеми філософії та соціології*. 2022. № 36. С. 110–117. DOI: <https://doi.org/10.32837/apfs.v0i36.1121>.

2. Богославський С., Юрченко А., Семеніхіна О. Порівняльний аналіз українських та європейських практик організації цифрового освітнього середовища. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К.Д. Ушинського*. 2025. № 2 (151). С. 38–42. DOI: <https://doi.org/10.24195/2617-6688-2025-2-6>.

3. Новікова Н. Цифрові детермінанти розвитку вищої освіти. *Вісник КНЛУ*. 2025. № 30. С. 149–156. DOI: <https://doi.org/10.32589/2412-9321.30.2025.331967>.

4. Криштанович М. Науково-теоретичне обґрунтування процесу дослідження дистанційного навчання у ЗВО. *Академічні візії*. 2023. № 22. DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.8252004>.
5. Крилова-Грек Ю., Шишкіна М. Онлайн-навчання у вищих навчальних закладах України: досягнення, виклики та горизонти. *ITLT*. 2021. Т. 85, № 5. С. 163–174. DOI: <https://doi.org/10.33407/itlt.v85i5.4660>.
6. Шевченко В. Управління змінами в закладах вищої освіти: виклики, моделі впровадження та досвід українських університетів. *Економічний вісник Причорномор'я*. 2025. № 7. С. 155–173. DOI: <https://doi.org/10.37000/ebbsl.2025.07.12>.
7. Сербенівська А., Ігнат'єв О. Особливості формування системи управління змінами в закладах вищої освіти України. *EMPIRIO*. 2025. Т. 2, № 1. С. 126–135. DOI: <https://doi.org/10.18523/3041-1718.2025.2.1.126-135>.
8. Шевчук І. Б., Шевчук А. В. Освітня аналітика крізь призму війни: виклики та можливості для вищої школи України. *Економіка та суспільство*. 2022. № 39. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-39-80>.
9. Гриньова М., Хоменко Л. Стратегії та перспективи цифровізації вищої освіти в умовах воєнного періоду: аналіз на прикладі ПНПУ імені В. Г. Короленка. *Наукові записки*. 2024. № 215. С. 32–38. DOI: <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2024-1-215-32-38>.
10. Белова В. Дистанційне навчання в закладах вищої освіти країн Європейського Союзу. *Академічні візії*. 2023. № 18. DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.7875061>.
11. Кочарян І. В. Аналітична оцінка ефективності практикоорієнтованих навчальних платформ для інженерів автосервісу в умовах цифрової трансформації ринку праці. *Актуальні питання економічних наук*. 2025. № 18. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.18106346>.

12. Маятіна Н., Лисенко Т., Дмитрієнко О. Сучасні моделі дистанційного навчання. *Український педагогічний журнал*. 2021. № 2. С. 84–95. DOI: <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2021-2-84-95>.

13. Marchyshak H. Innovative educational practices in the professional training of designers for collaboration with other creative industries. *Педагогічна Академія: наукові записки*. 2025. № 24. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.17533021>.

14. Іванкова Н. А., Рижов О. А. Модель педагогічної системи електронного дистанційного навчання на базі хмарних сервісів. *Медична освіта*. 2020. № 3. С. 34–42. DOI: <https://doi.org/10.11603/me.2414-5998.2020.3.11439>.

15. Крупко О. Дистанційна освіта та інноваційні методи навчання у вищій освіті України в період коронавірусної пандемії. *Український педагогічний журнал*. 2022. № 1. С. 18–23. <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2022-1-18-23>.

16. Десятов Т., Бардадим О. Практика забезпечення якості вищої освіти в зарубіжних країнах та в Україні: порівняльний аналіз. *Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького*. 2025. № 2. С. 40–48. DOI: <https://doi.org/10.31651/2524-2660-2025-2-40-48>.

17. Chyzykova L. Innovative teaching methods of hardware manicure in the system of vocational education. *International Journal of Educational Technology and Learning*. 2025. Vol. 19, № 1. P. 55–63. DOI: <https://doi.org/10.55217/101.v18i3.980>.

18. Авшенюк Н. М., Дяченко Л. М., Огієнко О. І., Пазюра Н. В., Постригач Н. О. Забезпечення якості педагогічної освіти у зарубіжних країнах: монографія. Київ: ІПОД НАПН України, 2022. 373 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/733665> (дата звернення: 05.03.2026).

19. Ільїна А. О. Інновації як інструмент модернізації національної інноваційної системи. *Наукові інновації та передові технології*. 2025. № 2 (42). С. 894–909. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-2\(42\)-894-909](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2025-2(42)-894-909).

20. Шпарик О. Європейська освіта в умовах дистанційного формату: теоретичний аспект. *Науково-педагогічні студії*. 2024. № 5 (5). С. 81–96. DOI: <https://doi.org/10.32405/2663-5739-2021-5-81-96>.

21. Ratii A. Mentorship model for the development of environmental culture in future fashion designers. *Педагогічна Академія: наукові записки*. 2025. № 21. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.16976360>.

22. Moorhouse B. L., Wong K. M. Blending asynchronous and synchronous digital technologies and instructional approaches to facilitate remote learning. *Journal of Computers in Education*. 2021. Vol. 9. P. 51–70. DOI: <https://doi.org/10.1007/s40692-021-00195-8>.